

Kaupunginhallitus 07.02.2022 § 34

§ 34

Perusopetuksen poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen mahdollistaminen tartuntatautilain 58 §:n tilanteissa

Valmistelijat / lisätiedot:
Pesonen Tiina
Yli-Koski Elina
Puustjärvi Vilma
Leino Virpi
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus päättää, että tartuntatautilain 58 §:n mukaisesti alueen oppilaitosten tilojen sulkeminen tai osittainen sulkeminen on mahdollista edellyttäen, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Tämä päätös on voimassa 10.2.-9.3.2022. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Käsittely Kaupunginjohtajan estyneenä ollessa asian esitteli kaupunkiympäristön toimialajohtaja Olli Isotalo.

Päätös Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

1. Tartuntatautilaki

Tartuntatautilain (1227/2016) 58 §:ssä määrätään laajaan tartunnanvaaraan liittyvistä toimenpiteistä, joista päättää kunnan tartuntataudeista vastaava toimielin. Espoon kaupungin hallintosäännön mukaan tartuntatautilain tarkoittama kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin on kaupunginhallitus.

Tämän päätöksen tarkoituksena on mahdollistaa perusopetuslain 20 a §:n mukaisista poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä päättäminen. Mahdollinen siirtyminen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin tehdään tästä päätöksestä erillisessä päätöksenteossa. Siirtyminen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin edellyttää aina välttämättömysharkintaa, joka tehdään perusopetuslain esitöiden mukaan yhteistyössä kunnan epidemiologisen toiminnan kanssa.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää

alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavat päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella.

Tartuntatautilain edellä tarkoitamat kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaavan toimielimen päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntatautilain 91 §:n mukaisesti ko. lain 58 §:ssä tarkoitettu päätös voidaan panna täytäntöön heti muutoksenhausta huolimatta.

2. Perusopetuslain 20 a §:n mukaiset poikkeukselliset opetusjärjestelyt

Perusopetus on lähtökohtaisesti lähiovetusta. Perusopetuslain 30 §:n mukaisesti opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Perusopetuslain 29 §:n mukaisesti oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Perusopetuslakia on väliaikaisesti muutettu siten, että siihen on lisätty 20 a §, joka mahdollistaa poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisen. Laki oli aluksi voimassa ajalla 1.8.2020 - 31.12.2020 ja sen voimassaoloa on jatkettu 31.7.2021 asti ja edelleen ajalle 1.8.2021-31.7.2022. Lain tarkoituksena on ehkäistä koronaviruksen leviämistä, lieventää siitä koituvia haittoja sekä turvata perusopetuslain mukaisen opetuksen turvallinen järjestäminen.

Perusopetuslain 20 a §:n mukaan, jos opetusta ei tartuntatautilain 58 §:n nojalla annetun päätöksen johdosta voida järjestää turvallisesti lähiovetuksena koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa, voidaan opetuksessa siirtyä opetuksen järjestäjän päätöksellä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, jos se opetuksen järjestämiseksi on välttämätöntä. Oppilaan oikeus opetukseen tulee turvata myös poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana perusopetuslaissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn mukaisesti.

Poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana opetusta järjestetään osittain tai kokonaan etäopetuksena. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymistä koskeva päätös voidaan tehdä enintään yhdeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Opetuksen järjestäjän päätös poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisestä voi koskea esimerkiksi yksittäistä koulua tai kaikkia opetuksen järjestäjän kouluja tai toimipisteitä. Poikkeukselliset opetusjärjestelyt eivät kuitenkaan voi koskea esiopetuksen oppilaita, perusopetuksen 1-3 vuosiluokkien oppilaita, erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaita, pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita eikä valmistavan opetuksen oppilaita. Näiden oppilaiden opetus järjestetään lähiovetuksena.

Päätöksen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisestä tekee opetuksen järjestäjä. Espoon hallintosäännön mukaan kasvun ja oppimisen lautakunta sekä Svenska rum -lautakunta päättävät asiasta,

elleivät siirrä päätösvaltaa viranhaltijalle. Lautakunnat ovat kokouksissaan 10.8.2021 päättäneet toimivallan siirrosta toimialajohtajalle vastaavasti kuin lukuvuoden 2020-2021 osalta oli tehty.

Peruskoulujen varautuminen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin

Perusopetus järjestetään lähtökohtaisesti lähiopetuksena. Opetuksen järjestämisessä tulee huomioida Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) ja opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) suositusohje opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana. Myös Opetushallitus (OPH) on antanut ohjeita opetuksen järjestämiseen.

Espoon kouluissa on tehty koronaepidemian leviämistä ehkäiseviä ratkaisuja, toimenpiteitä ja suunnitelmia koulun omat tilat ja olosuhteet huomioiden, jotta opetustilanteiden ja koko koulupäivän turvallisuus voidaan taata. Ratkaisut ovat koskeneet muun muassa koulupäivän rakennetta, välitunti- ja ruokailujärjestelyjä sekä koulun ulkopuolella toteutettavaa opetusta ja yhteistyötä kotien kanssa. Tärkeää on hyvästä käsihygieniasta ja riittävistä turvaväleistä huolehtiminen.

Kohdassa 3 todetun mukaisesti tartuntatautilain mukaiseen eristykseen tai karanteeniin asettamisesta on pääsääntöisesti luovuttu, minkä vuoksi perusopetuksessa ei enää pääsääntöisesti tehdä oppilaan eristykseen tai karanteeniin perustuvia perusopetuslain 18 §:n mukaisia päätöksiä erityisistä opetusjärjestelyistä, jolloin opetus on järjestetty etäopetuksena. Päätös erityisistä opetusjärjestelyistä voidaan edelleen tehdä huoltajan hakemuksesta, jos oppilas tai hänen perheenjäsenensä kuuluu riskiryhmään.

Koulut ovat varautuneet poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymiseen. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana pääsääntö on lähi- ja etäopetuksen vuorottelu (ns. hybridimalli). Vuorottelulla saadaan väljyyttä opetustilojen käyttöön.

Myös poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana lähtökohtana on lähiopetus ja etäopetusjaksojen tulee olla mahdollisimman lyhyitä. Opetus tulee toteuttaa yhdenvertaisesti ja mahdollisimman täysimääräisesti.

Etäopetuksessa opetus ja vuorovaikutus tapahtuvat eri- tai samanaikaisesti esimerkiksi digitaalisia välineitä, kuten etäyhteyksiä, verkko-oppimisympäristöjä, sähköisiä alustoja tai digitaalisia viestintävälineitä hyödyntäen. Etäopetuksen tulee olla perusopetuslaissa määriteltyä opetusta eikä se tarkoita pelkkien oppimistehtävien antamista.

Oppilaiden mahdollisuudessa käyttää omia laitteita etäopetuksen aikana on eroja. Koulut ovat kartoittaneet laitetilannetta yhdessä huoltajien kanssa ja oppilaalla on oikeus saada koululta etäopetuksessa tarvittava välineistö.

Lähiopetuksessa olevien oppilaiden kouluruokailu on koulun tiloissa. Etäopetuksessa olevien oppilaiden ateriat ovat haettavissa joko koulun keittiöltä tai muusta erikseen ilmoitetusta paikasta.

3. Epidemiologiset perustelut

Suomen tilanne

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden SARS-CoV-2:n aiheuttama infektio on

yleisvaarallinen tartuntatauti. Maailman terveysjärjestö WHO on julistanut SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman COVID-19 -taudin pandemiaksi 11.3.2020. Uusia tartuntoja ilmaantuu Suomessa edelleen. Espoon ja Suomen väestöstä etenkin nuoremmassa ikäluokassa on yhä tartunnalle alttiita henkilöitä.

Espoon kaupungin tilanne

Espoo kuuluu koronavirusepidemian suhteen Sosiaali- ja terveysministeriön luokituksen mukaiseen leviämisalueeseen. Kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden toimialaan kuuluva tartuntatautiyksikkö seuraa alueen epidemiatilannetta jatkuvasti.

Kesällä 2021 alkanut tartuntamäärien kasvu kääntyi laskuun syyskuussa, mutta syksyn aikana ilmaantuvuus ei pudonnut missään vaiheessa loppukevään tasolle. Loppuvuodesta epidemiatilanne kiihtyi uudelleen entisiä viruskantoja tehokkaammin leviävän omikronvariantin vuoksi, ja alkuvuodesta 2022 Espoossa todetut tapausmäärät ovat olleet moninkertaiset aikaisempiin epidemiahuippuihin verrattuna heijastuen myös varhaiskasvatukseen ja kouluihin.

Espoon oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen tilanne

Espoon kouluissa ja päiväkodeissa on oppilaita/lapsia ja henkilökuntaa yhteensä noin 63 000. Kouluja, lukioita ja varhaiskasvatuksen yksiköitä kaupungissa on yhteensä miltei 350. Oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuksessa on ollut altistumistilanteita, ja osa niistä on johtanut jatkotartuntoihin. Kasvomaskien käyttö 3. luokka-asteesta ylöspäin ja hyvä rokotekattavuus etenkin yli 12-vuotiaiden keskuudessa on todennäköisesti vähentänyt riskejä, mutta ilmaantuvuuden voimakkaan nousun vuoksi niillä ei ole voitu täysin poistaa tartuntojen mahdollisuutta.

Tartuntojen torjuminen oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuksessa

Lasten kohdalla koronavirustauti on pääsääntöisesti lieväoireinen, ja lapset saavat tartunnan useimmiten lähipiirinsä aikuisilta. Oleskelu samassa luokkahuoneessa tai vastaavassa tilassa koronavirustartunnan saaneen henkilön kanssa varhaiskasvatuksessa tai koulussa katsotaan pienen riskin altistumiseksi.

Valtavirukseksi noussut omikronmuunnos on aiheuttanut moninkertaisen päivittäisten tartuntojen määrän joulukuun 2021 alun jälkeen ja ruuhkauttanut koronavirustestauksen sekä tartunnan jäljityksen pahasti. Viive näytteenottoon pääsyyn on kasvanut, ja suurin osa jatkotartunnoista on jo tapahtunut siinä vaiheessa, kun testitulokset on tullut tartuntatautiviranomaisen tietoon. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen suositusten mukaan (13.1.2022) lieväoireinen henkilö voi tehdä kotitestin, mikäli ei kuulu vakavan koronataudin riskiryhmään, mikä kattaa valtaosan varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista ja koulujen oppilaista. Myöskään nämä kotitestillä todetut tartunnat eivät tule tartuntatautiviranomaisen tietoon.

Tartunnan jäljitys on menettänyt vaikuttavuutensa testaamiseen ja tartunnan jäljityksen yhteydenottoihin liittyvien viiveiden vuoksi. Tämän vuoksi Espoossa luovuttiin pääsääntöisesti tartuntatautilain mukaisesta karanteeniin asettamisesta 10.1.2022, ja viranomaisjäljitystä rajattiin tehtäväksi vain vakavan koronavirustaudin riskiryhmien asumisyksiköissä,

hoivalaitoksissa ja terveydenhuollon yksiköissä. Myös eristykseen asettamisesta pääsääntöisesti luovuttiin 21.1.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on antanut suosituksen koskien koronaltistumistilanteita varhaiskasvatuksessa, koulussa ja oppilaitoksissa (14.1.2021) niissä tilanteissa, jossa kansallista laajaan testaamiseen perustuvaa testaus- ja jäljitysstrategiaa ei pystytä alueella enää kaikilta osin toteuttamaan. Ohjeiden mukaan samassa tilassa koronatartunnan saaneen henkilön kanssa oleskelleille tiedotetaan mahdollisesta altistumistilanteesta ja annetaan ohjeet seurata oireita. Jos oireita myöhemmin ilmenee, tulisi oireisen jäädä pois varhaiskasvatuksesta tai lähiopetuksesta ja välttää vapaaehtoisesti kodin ulkopuolisia kontakteja vähintään viiden vuorokauden ajan. Espoon tartuntatautiviranomainen on antanut varhaiskasvatukseen ja oppilaitoksille ohjeistuksen altistustilanteisiin liittyvästä tiedottamisesta.

Vaikka eristykseen ja karanteeniin asettamisesta on pääsääntöisesti Espoossa luovuttu, harkinnan mukaan laajempi ryhmää, luokkaa tai koulua koskevat poikkeukselliset opetusjärjestelyt voivat tulla kyseeseen, mikäli sairastuneita on useita ja tartuntojen epäillään saaneen alkunsa oppilaitoksen tiloissa, ja edellisessä kappaleessa kuvatut toimenpiteet ovat riittämättömiä tartuntojen ehkäisemiseksi. Poikkeuksellisen opetusjärjestelyn laajuus ja kesto arvioidaan tapauskohtaisesti yhteistyössä tartuntatautiviranomaisen kanssa.

4. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtyminen

Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtyminen edellyttää, että tartuntatautiviranomainen on tehnyt päätöksen tilojen sulkemista kokonaan tai osittain. Päätösehdotuksessa on määrätty tästä.

Mikäli tämän kaupunginhallituksen päätöksen voimassaoloaikana hyvinvoinnin ja terveyden sekä kasvun ja oppimisen toimiala yhteistyössä arvioivat, ettei opetusta voida järjestää jossakin/joissakin kouluissa turvallisesti, voidaan opetuksen järjestäjän erillisellä päätöksellä siirtyä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin voidaan siirtyä vain, jos se on opetuksen järjestämiseksi välttämätöntä.

Kaupunginhallitus on tehnyt vastaavat päätökset 9.8.2021 § 244 (voimassa 9.8.-8.9.2021), 6.9.2021 § 300 (voimassa 9.9.-8.10.2021), 4.10.2021 § 334 (voimassa 9.10.-8.11.2021), 1.11.2021 § 377 (voimassa 9.11.-8.12.2021), 29.11.2021 § 407 (voimassa 9.12.-22.12.2021) ja 20.12.2021 § 449 (voimassa 10.1.-9.2.2022)

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi